

Τα αρχεία και η διαχείρισή τους

Αν βιβλιοθηκάριοι, βιβλιοθήκες και βιβλιοθηκονομία είναι τελείως παραγνωρισμένοι στην Ελλάδα, τα αρχεία η αρχειονομία και οι αρχειακοί σαν επάγγελμα είναι τελείως άγνωστοι.

Υπάρχει ανάγκη να φωτίσουμε εδώ την λέξη Αρχεία γιατί είναι ιδιαίτερα παρεξηγημένη. Για τον διοικητικό, αρχείο είναι το τρέχον αρχείο δηλαδή τρεις ή έξι μήνες παραγωγής χαρτιού από τις υπηρεσίες του. Για τον μέσο άνθρωπο το Ιστορικό Αρχείο περιέχει γραπτά μνημεία της ιστορίας μας. Όμως τονίζουμε ότι από τότε που οι υπηρεσίες των μεγάλων κρατών είδαν να συγκεντρώνονται στα χέρια τους σημαντικές ποσότητες γραπτών αναγκάστηκαν να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα με την αντίστοιχη οργάνωση. Η Γαλλική επανάσταση π.χ. καθιέρωσε το δικαίωμα του πολίτη να έχει πρόσβαση στα κρατικά αρχεία και η νέα οργάνωση του αστικού κράτους πρόβλεψε την ύπαρξη και ανάπτυξη του κεντρικού και περιφερειακού δικτύου αρχείων που κάλυψε όλη την επικράτεια και στην συνέχεια τις αποικίες. Το δίκτυο αυτό διασφάλιζε την συντήρηση των γραπτών μνημείων αλλά και απαντούσε στις κάθε είδους σύγχρονες διοικητικές ανάγκες. Αργότερα ο Ναπολέων ο Γ' στα πλαίσια μιας πολιτικής στραμμένης στην δόξα του παρελθόντος έδωσε τεράστια κεφάλαια για τον καλωπι-

σμό και την ανάπτυξη του Αρχειακού Δικτύου. Το κτίριο των Κρατικών Αρχείων στο Παρίσι με χωρητικότητα σήμερα 400 χιλιόμετρα ράφια έγινε αντικείμενο ιδιαίτερης προσοχής. Τέλος πριν από δυο δεκαετίες περίπου το γαλλικό κράτος, ακολουθώντας με καθυστέρηση το αγγλοσαξωνικό παράδειγμα, άρχισε να εισαγάγει την Πληροφορική για την διαχείριση των σύγχρονων αρχείων του. Έτσι γεννήθηκε η Πόλη των Αρχείων στο Fontainebleau έξω από το Παρίσι. Αν στο μεσοπόλεμο ήδη η έκρηξη της παραγωγής του διοικητικού χαρτιού είχε οδηγήσει στην τυποποίηση και στο Records Management, το αμερικανικό κλασικό σύστημα διαχείρισης, οι μεταπολεμικές ανάγκες ήταν τέτοιες που μόνο η Πληροφορική μπορούσε να τις καλύψει.

Πράγματι η παραγωγή χαρτιού από τον κρατικό γαλλικό μηχανισμό είναι σήμερα 20 χιλιομ. ράφια αρχεία το χρόνο.

Με τα λόγια αυτά προσπαθούμε να διευρύνουμε και να επεξηγήσουμε την έννοια και τον ρόλο των Αρχείων. Από ανάγκη ορθολογικής αντιμετώπισης η Αρχειονομία χώρισε το Αρχείο σε τρεις μεγάλες ενότητες:

Τρέχων, Μέσο και Ιστορικό ή νεκρό αρχείο. Το πέρασμα από το ένα στο άλλο γίνεται σύμφωνα με τον κανονισμό της αντίστοιχης υπηρεσίας και ανάλογα με τις

ανάγκες της διοίκησης. Η κρατική όμως νομοθεσία προβλέπει πως για το πέρασμα στο ιστορικό αρχείο αποφασιστικό ρόλο παίζουν τα Γενικά Αρχεία του κράτους που μόνο αυτά μπορούν να αποφανθούν τι θα γίνει ιστορικό τεκμήριο και τι θα καταστραφεί. Για τα παλαιά αρχεία το μεγαλύτερο αρχειονομικό πρόβλημα είναι η ανασύσταση των αρχειακών συνόλων συχνά ιδιαίτερα κατεστραμμένων. Η χρήση παλαιογραφικών γνώσεων είναι αναγκαία για την ανάγνωση των γραφών πριν από τον 19ο αιώνα. Για τα σύγχρονα όμως αρχεία η πρώτη ανάγκη είναι η διαχείριση μιας αυξανόμενης μάζας εγγράφων που για την ώρα μεγαλώνει παρά την εισαγωγή της Πληροφορικής σε πολλούς τομείς. Για τον τόπο μας ελάχιστα μέτρα έχουν παρθεί στον τομέα αυτό όπου αρχειακή συνείδηση και κρατική αρχειακή πολιτική είναι ανύπαρκτες σχεδόν σήμερα. Έτσι στην αλυσιδα της Πληροφόρησης στην Ελλάδα λείπει το αντικείμενο των Αρχείων αλλά πολύ συχνά και ο όρος από τον νου των ειδικών.

Αλέξης Κράους

Ο συν. Α. Κράους εργάζεται στο Ιστορικό Αρχείο της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδας.

